

¿Tornar a començar?

- Un tribunal caducat no sembla el més idoni per resoldre el problema més important dels seus 30 anys

ENOCH ALBERTÍ, catedràtic de Dret constitucional de la UB

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 17.04.10

En un clima d'expectació inusual i amb unes deliberacions a les quals hem assistit gairebé en directe, el Tribunal Constitucional ha tornat a fracassar a l'hora de resoldre el principal recurs interposat contra el nou Estatut de Catalunya. El cinquè projecte de sentència, després de tres anys i mig des que es va impugnar l'Estatut, tampoc ha obtingut una decisió favorable dels 10 magistrats que ho han de resoldre. ¿Què passarà ara?

La primera intenció manifestada pel tribunal és substituir l'actual ponent per un altre, amb la intenció que elabori un nou projecte de sentència que aconsegueixi una majoria suficient. Això significa més temps (quant de temps és impossible dir-ho), però no més possibilitats d'èxit: els arguments difícilment seran diferents i, sobretot, els magistrats seran els mateixos. I aquí rau l'essència del problema: aquest tribunal està caducat i resulta injornable procedir a la seva renovació, com preveuen la Constitució i la seva pròpia llei. A més, totes les maniobres que l'han envoltat per alterar la seva composició a l'hora de dictar sentència sobre l'Estatut han compromès greument la seva credibilitat. La recusació del magistrat Pablo Pérez Tremps, que va causar estupor en els ambients jurídics nacionals i internacionals, va ser el primer pas en una deriva que ha portat el Tribunal Constitucional a un carreró sense sortida.

D'aquí se'n pot sortir només amb una renovació dels seus membres que tenen un mandat caducat fa anys, prorrogat precisament amb l'argument de la resolució de l'Estatut. No és la primera vegada que hi ha pròrrogues, fins i tot llargues, d'algunes institucions, com el mateix Tribunal Constitucional o el Consell General del Poder Judicial. Però hem arribat a un punt límit, i convindria replantejar a fons els procediments de renovació d'aquests òrgans i acabar amb aquesta pràctica, que no només és contrària a l'esperit de la Constitució i de les lleis, sinó profundament perniciosa i disfuncional.

D'altra banda, no ha de sorprendre la magnitud de la batalla, jurídica i política, que s'està lliurant. En el fons, i més enllà dels articles concrets, s'està discutint si el nou pacte per encaixar l'autogovern de Catalunya a Espanya, i que va ser ratificat en referèndum popular, cap o no a la Constitució. No es tracta tant d'un debat sobre l'Estatut, sinó sobre la mateixa Constitució, sobre com s'ha de concebre avui i si en el seu interior hi té cabuda aquesta nova forma d'entendre l'autogovern de Catalunya, aprovada per dos parlaments democràtics i ratificada en consulta popular. I aquí està l'altra clau de la qüestió. El Tribunal Constitucional no pot oblidar una cosa essencial: legalment es pot pronunciar sobre un estatut aprovat en referèndum, però aquesta circumstància l'obliga a una gran prudència, a tenir una cura i un respecte molt particulars per aquesta norma, que l'ha de conduir a mostrar-li una deferència especial: si no hi ha una contradicció clara i flagrant, no la pot declarar inconstitucional. La Constitució no és una regla matemàtica, i en cas de dubte ha de prevaler la interpretació feta pel legislador democràtic i el poble sobre la que en pugui fer un òrgan jurisdiccional, que a més està profundament dividit sobre la interpretació a fer.

Un tribunal caducat, que ha patit maniobres que han compromès la seva credibilitat i el seu prestigi, i que sembla actuar sense la prudència, la contenció i el respecte degut a una norma aprovada en referèndum, no sembla el més idoni per resoldre la qüestió més important que se li ha plantejat en els seus 30 anys de vida.